



A legnagyobb internetes videomegosztón, a YouTube-on Villamosolimpia Debrecenben címmel terjed egy videó, amely minden valós vagy elferdített számadatnál, vállalkozói fogadkozásnál és politikusi ígéretésnél többet árul el a debreceni 2-es villamos eddig botrányosra sikeredett megvalósításának, az új villamosflotta beszerzésének és egy új pályavonal építésének körülményeiről – írja a Népszabadság.

A Vagy.hu debreceni hírportál számára készült felvételen egy helyi fiatalember látható, amint elhagyatott munkaterületeken, berozsdásodott sínvasak, bizonytalan időre „ottfelejtett” betongyűrűk és építési kerítéslécek között olyan olimpiai sportágakat úz, mint a hosszútávfutás, a távolugrás, a gátfutás vagy a ritmikus gimnasztika – ez utóbbit az építkezések elkerítésére szolgáló műanyag szalaggal.

Szabadon sportolhat, mert munkások nem akadályozzák, a villamospálya építése ugyanis szünetel. A kivitelezéssel megbízott konzorcium fővállalkozói már egymással is összerúgták a port, meg az alvállalkozóikkal is, sőt a sorozatos botrányok miatt egyes kivitelezőknek mára megromlott a viszonyuk a városvezetéssel is.

Nem csoda, hogy a debreceni városházán a minap futótűzként terjedt a hír: Kósa Lajos polgármester, a Fidesz ügyvezető alelnöke az irodájában állítólag úgy kiabált valamelyik vállalkozóval, hogy beleremegett az ablak. Állítólag. Merthogy a félresikerült debreceni villamosberuházásban már semmit sem lehet biztosra venni, csak azt, hogy a projekt nem készül el az ígért május végi határidőre.

Ha a beruházásban érdekelt debreceni politikai és gazdasági potentátok úgy érzik, hogy az

internetre március 11-én föltett, mindössze két és fél perces videóban hülyére vették őket, akkor alighanem joggal érzik úgy. Elvégre 2010 végén, amikor sorrendben már ötödjére bukott el az új villamosvonalra szánt járművek közbeszerzésére kiírt ajánlat, éppen a városháza szakmailag legtekintélyesebb főosztályvezetője, Varga László fakadt ki így egy sajtótájékoztatón: – El vagyunk keseredve, mert úgy néz ki, mintha a hivatalban hülyék dolgoznának, akik nem képesek összeállítani egy ajánlatot.

S akkor még nem is sejtette, hogy a mintegy 20 milliárd forintba kerülő beruházás milyen meglepetéseket tartogat Debrecen számára. A hatalmas összeg nagyobb része, mintegy 11-12 milliárd forint az új villamosok beszerzésére megy el, de ennek előkészítése sem zajlott zökkenőmentesen.

A Közbeszerzési Döntőbizottság 2010-ben kétmillió forintos bírságot és 900 ezer forint igazgatási szolgáltatási díjat szabott ki Debrecenre és a város közlekedési vállalatára, mert az új villamosok beszerzésére kiírt ajánlatukban megsértették a közbeszerzési törvényt. Végül a nyertes ajánlattevő a spanyol Construcciones y Auxiliars de Ferrocarriles S. A. (CAF) lett, de – mint említettük – öt fiaskó után csak hatodjára sikerült végleges eredményt hirdetni.

Az első tenderkiírást az önkormányzat vonta vissza, a második és harmadik tender eredménytelen lett, míg a negyedik és az ötödik kiírást a döntőbizottság semmisítette meg műszaki tartalmi okok miatt.

A 20 milliárd forint kisebbik részét – mintegy 7,5 milliárdot – az új villamospálya építésére fordítják. A kivitelezésre kiírt pályázatot 2010-ben az ATK-Debrecen Konzorcium nyerte el, amelynek tagjai tagjai a Demján Sándor üzletember érdekelttségébe tartozó, budapesti Arcadom Zrt., az ugyancsak fővárosi Tóth T. D. Kft., valamint a debreceni Keviép Kft. Ezek a cégek nem kezdők, hosszú évek óta komoly referenciákkal vannak jelen a piacon.

Az Arcadom hazai bevásárlóközpontok, plázák és áruházak építésével vált ismertté, de közreműködött olyan irodaházak, kulturális és sportlétesítmények kivitelezésében is, mint az MLSZ székháza, a Nemzeti Színház, a Művészetek Palotája vagy a Syma Rendezvényközpont. Az 1997-ben alapított Tóth T. D. Kft. elsősorban vágányépítési és -felújítási munkákat végez, részt vett a budapesti Könyves Kálmán körút, Bartók Béla út és a Nagy Lajos király útja villamosvágányainak építésében, 2004-től pedig a 2-es metró vágányfelújításának egyik alvállalkozója volt.

A cég közreműködött a 4-es metró építésében is, az I. szakasz alagúti és járműtelepi vágányainak építését végző Keviép Kft. mára a tiszántúli régió egyik legnagyobb építőipari vállalkozása, amelynek nevéhez olyan – városképileg meghatározó jelentőségű – beruházások kötődnek, mint Debrecenben a Kölcsey Konferencia Központ, a MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ, a fedett uszoda, a négycsillagos Hotel Lycium, Hajdúböszörményben a termálfürdő, Húdmezővásárhelyen, Dabason és Monoron a sportuszoda, vagy legutóbb Makón a Makovecz-féle fürdő felépítése.

Egyik cégről sem lehet tehát azt állítani, hogy ne volna komoly tapasztalata a nagyberuházások lebonyolításában. Ennek ellenére tavaly ősszel felröppentek az első hírek azzal kapcsolatban, hogy a debreceni 2-es villamos építésének kifizetései körül valami nincs rendben.

A három konzorciumi tag összesen mintegy hetven alvállalkozó céget foglalkoztatott a projekt lebonyolítása során, s pár hónapja híre ment, hogy a fővállalkozók százmilliókkal tartoznak: az első információk félmilliárról szóltak, de később már csaknem egymilliárdot emlegettek. Megközelítőleg pontos számmal egyedül Miklóssy Ferenc, a Keviép vezetője szolgált, aki azt mondta: ők csaknem 800 milliót kértek, de eddig csak 236 milliót kaptak az Arcadomtól. Ez az oka annak, hogy hozzávetőlegesen 200 milliót tudtak továbbítani a saját alvállalkozóik felé.

Miklóssy jogosnak nevezte a követeléseket, annak ellenére, hogy az Arcadom több alkalommal arra hivatkozott: a konzorcium vezetőjeként csak olyan munkát fizet ki, amelynek minőségével meg van elégedve, s amely minden műszaki paraméter szerint igazoltan kifizethető.

Az anomáliákból a debreceniek sokáig semmit sem vettek észre, hiszen egy ideig gőzerővel folytak a munkálatok. A belváros több szakaszát hosszú hónapokra lezárták, a forgalmat elterelték, hatalmas területen föltúrták a várost, s bizonyos szakaszokon elkezdték lefektetni a síneket. Az új villamosvonallal párhuzamosan följújtották a régi pályát is, s úgy tűnt, minden a legnagyobb rendben halad.

Az első meglepetést az okozta, hogy a város tavaly nem vette át a régi villamospálya felújított szakaszát a munka rossz minőségére hivatkozva.

Egy, a beruházásban érdekelt vállalkozó – aki nem kívánta a nevét adni a nyilatkozatához – ezzel kapcsolatban azt mondta: akkor már régen feszültségek voltak a fővállalkozók és egyes alvállalkozók között a tartozások miatt, de azt hitték, az ügyet sikerül elintézni nagyobb botrány nélkül. Arra a kérdésemre, hogy mit ért „nagyobb botrány” alatt, a vállalkozó azt mondta: a szerződésbontást. Merthogy a debreceni városvezetés végső érvként mindig azt vetette be a fővállalkozók vitájában, hogy ha nem tudnak megegyezni, akkor kezdeményezni fogja a kivitelezői szerződés módosítását vagy felbontását.

A város ugyanis időközben csaknem hárommilliárd forintot átutalt a konzorcium számlájára, ebből a pénzből kellett volna időben rendezni az alvállalkozók által benyújtott számlát. Mivel a pénzek nem érkeztek meg időre, a háttérben kemény csaták zajlottak. Egyes vállalkozók azt állítják: bizonyos üzleti megbeszéléseken krimibe illő párbeszéd hangzott el.

– Azt mondták, hogy, ha kinyitjuk a szánkat, akkor eltaposnak, mint egy férget – mondja az egyik vállalkozó. – Többek között ez volt az oka annak is, hogy elmaradt a március közepére bejelentett demonstrációnk. – Közbevetésemre, miszerint a tüntetés inkább azért maradt el, mert időközben kifizették az alvállalkozókat, a férfi csak legyint: – Szerintem meg nem kifizették, hanem lefizették őket. Nem mindenki kapta meg a pénzét, és nem mindenki kapott meg mindet. Már megint csak az volt a fontos, hogy a népnek be lehessen magyarázni, hogy minden rendben van.

– Ki beszélt „a férgek eltaposásáról”? – kérdezem, mire a vállalkozó azt válaszolja: bizonyítani nem tudja, de „ahol milliárdok forognak kockán, a nagyfiúk nem viccelnek”.

Amikor arra kérdezek rá, hogy ebben a történetben kik a nagyfiúk, a vállalkozó fölfelé mutogat: – Ők vannak hatalmon, de nem csak politikailag – mondja, majd elhangzanak az országszerte jól ismert, búvós hangzású nevek és párosítások, amelyekről Debrecenben is azt hiszi mindenki, hogy mindent meg lehet velük magyarázni: Kósa–Demján kontra Orbán–Simicska, ez a felállás, ennek isszuk mi is a levét.

A végtelenül leegyszerűsített világmagyarázat szerint léteznek Orbán Viktorhoz és Simicska Lajoshoz közel álló gazdasági körök, s ezekkel szemben állnak a Kósa Lajos és Demján Sándor körül tömörülő érdekeltségek.

Állítólag ez a két ellentétes tábor harcol a különböző állami és önkormányzati megrendelésekért, s állítólag a debreceni 2-es villamos története is ezzel magyarázható. A beruházást közelebbről ismerő vállalkozók szerint az Orbán és Simicska nevével fémjelzett kör nem nézte jó szemmel, hogy Debrecenben kizárólag a Kósa–Demján-féle érdekcsoport szerzi meg a zsírosabb falatokat – így a 2-es villamos építését is –, ezért úgy próbálnak keresztbe tenni a projektnek, ahogy tudnak.

E magyarázat azonban számos belső ellentmondásból és sebből vérzik, ezek közül a legerősebb, hogy egy ellenérdekelt gazdasági körnek semmilyen befolyása nincs arra, hogy egy másik konzorcium ne fizesse ki a saját számláit, ha akarja. Ennek ellenére a pletyka – nem meglepetés – szilárdan tartja magát.

Annál meglepőbb azonban az MSZP és a Demokratikus Koalíció hallgatása a villamosberuházás ügyében. Habár mindkét pártnak igen gyöngék a pozíciói a cívisvárosban és Hajdú-Bihar megyében, az a kevés baloldali politikus sem szólal meg, aki még megmaradt. Egyedül egy kevésbé jelentős baloldali szervezet, a DISZ debreceni önkormányzati képviselői aktivizálták magukat az ügyben – olyannyira, hogy sokakban fölmerült a gyanú: az alvállalkozók helyett esetleg ők állnak a bejelentett, de végül lefújtt demonstráció hátterében.

Maguk a fővállalkozók sem túl beszédesek. Az Arcadomnál ugyan elismerték, hogy a kommunikációjuk hagyott maga után kívánnivalót, ennek ellenére írásban fölített kérdéseinkre nem válaszoltak. Milyen ütemezésben és pontosan mennyit fizetett ki az Arcadom a konzorcium másik két tagjának? Ha a cég fizetett, akkor mire vélik Miklóssy Ferenc azon állítását, hogy az Arcadom még mindig több száz millióval tartozik a Keviépnek? Milyen okok vezettek a konzorciumi partnerek viszonyának teljes megromlásához? Az Arcadom azt állítja, hogy a fővállalkozóknak és az alvállalkozóknak pontosan fizetett, de akkor érthetetlen, hogy az érintettek miért panaszkodtak a ki nem fizetett számlák miatt. Miért vittek el Debrecenből bizonyos céges iratokat? Miben állapodtak meg a debreceni városvezetéssel a projekt folytatását és befejezési határidejét illetően? E kérdésekre várjuk továbbra is a válaszokat. Szerettük volna megszólaltatni a Tóth T. D. Kft.-t is, de a projektvezető nem reagált megkeresésünkre.

A 2-es villamos építésének országos visszhangot keltett kudarcos ügye nem mozgatja meg Debrecen politikai életét. Az még érthető volna, hogy a Fidesz igyekszik távol tartani magát a dologtól, s a kisebb fajsúlyú ügyekben máskor hiperaktivitást mutató Pósn Lászlónak, a párt városi elnökének egy szava sincs a történetre. De a lehető legkevesebbet exponálja magát a történetben Kósa Lajos is, pedig a polgármesternek előbb-utóbb ki kell állnia az emberek elé. Helyette a villamosprojekt ügyében rendszeresen Pajna Zoltán alpolgármesternek kell

megszólalnia, pedig az ő felelőssége nem mérhető Kósa Lajoséhoz.

Igaz, ha egyszer elkészül a beruházás, természetesen nem az alpolgármester, hanem Kósa Lajos fogja átvágni a szalagot.

Az ügyben időközben nyílt levelet tett közzé Demjén Sándor, aki azt írta: a konzorcium – döntően az árfolyamváltozások és a kamatköltségek növekedése miatt – várhatóan csak veszteséggel tudja teljesíteni a 2-es villamos megvalósítását. Elismerte, hogy a konzorcium tagjai – minden erőfeszítésük ellenére – többször csak késedelmesen tudták alvállalkozóik jogos követeléseit kifizetni, de a hatékony megoldás érdekében pénzügyi szolgáltatót vontak be, így az Arcadom Zrt.-nek a debreceni projekt kapcsán nem áll fent lejárt szállítói tartozása a saját érdekkörébe tartozó alvállalkozói felé. A beruházás zökkenőmentes kivitelezése érdekében a konzorciumi társak alvállalkozóinak többségével lefolytatták az egyeztetéseket, túlnyomó részükkel már megállapodtak a fennálló szállítói tartozásokról. Ugyanakkor szerinte elvárható lenne, hogy a vis maior helyzet miatt a konzorciumi társak arányosan vegyenek részt a finanszírozásban.